

Notat

Undersøking av tilstand til elvemusling 2018 ved utløp Videtjørn, Ørsta kommune, Møre og Romsdal.

Fig 1. Sommeren 2018 var en av de tørreste i «manns minne» og det var svært lite vatn i elva. Bildet er tatt oppstrøms der tellingen startet.

FAUNAFOKUS AS

Oddvar Olsen
Furnesveien 10
6106 Volda
Tlf 91737070

Gunnar Wangen
Krikebøvegen 8
6100 Volda
Tlf 90646645

INNLEDNING:

I 2018 ble det bevilget penger fra Fylkesmannen i Trøndelag for å se på tilstanden til elvemusling ved utløpet av Videtjørn (Videtjørnelva). Det har blitt stilt spørsmål fra lokale folk om nedslamming pga graving i nedslagsfeltet ovenfor Videtjørn kunne være negativt for elvemusling. Det ble utført en telling den 7. juli 2018.

(Alle bilder tatt av Gunnar Wangen.)

METODE:

Det ble gått i elva med vadere og vannkikkert. Gps ble brukt for å lage veipunkter med jevne mellomrom for å se hvor det var flest elvemusling (se fig 2). Elva var så lita at det knapt var bruk for vadere og vannkikkert ble brukt bare noen steder der dybden var over 20 cm. Det var sol og delvis overskyet og tørt vær under tellinga. Det var likevel noe dårlig lys nede i elva da store graner og tett vegetasjon skygget ut lys i store deler av strekningen.

RESULTAT:

Totalt ble det talt 195 elvemuslinger fra broa til utløp Videtjørn. 3 skjell ble funnet døde, hvorav en var fersk. (Fortsatt med innmat i). Det var veldig lite vatn i elva etter flere uker uten nedbør og hele våren og sommeren hadde det vært lite nedbør. Etter så lenge uten flom så hadde algene blomstret og mose og alger lå mange steder som et teppe over bunnen, noe som ofte gjorde det vanskelig å få øye på skjella.

Tellinga våren 1993 ble utført med lignende metode med vadere og vannkikkert, men med noe mer vannføring og ei reinere elv. På samme strekning talte vi da omlag 427 individ. De strekningene som har tettebestand samsvarer ganske bra ved begge tellinger, bortsett fra at det i 2018 ble sett kun 1 individ mot 27 i 1993 i øverste del, mens i midtpartiet ble det i 2018 sett 10 individ mot 0 i 1993. (Se fig 2 og 3).

Fig 2 viser hvor mange skjell som ble sett mellom veipunktene. På punktet 0161 var der en elvemusling 5-6 m opp fra steinkloppa, 8-10 m fra vasskant.

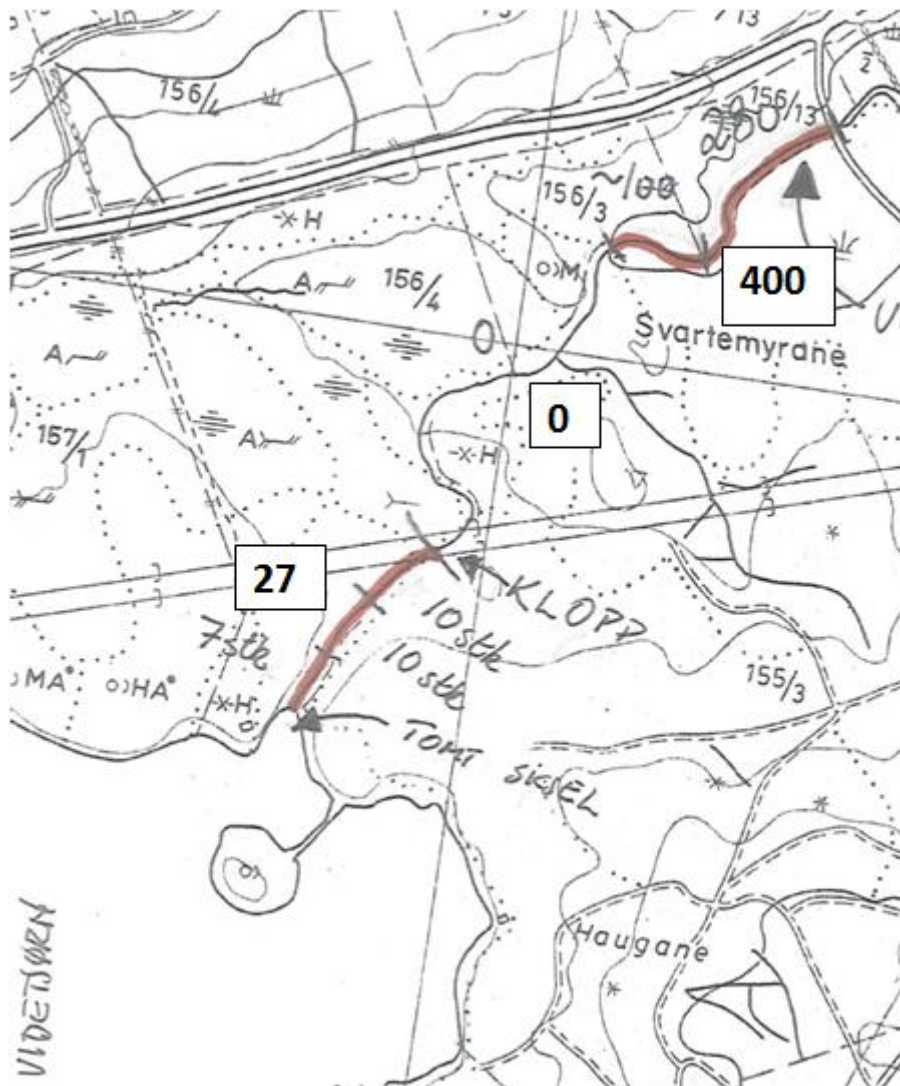

Fig 3 viser kart laget etter tellingen i 1993. Røde streker er strekning med elvemusling.

Vi tror ikke at det var lettere eller bedre forhold for å telle i 1993. At vi i 2018 oppdaget 10 skjell der vi i 1993 ikke så noen, taler for at mer vannføring førte til vanskeligere forhold i 1993 enn en lav vannstand i 2018. Dermed er vår konklusjon at elvemuslingbestanden har blitt kraftig redusert på 25 år, basert på at telleresultatene fra samme strekning er redusert fra 427 til 195 individer.

Det er svært vanskelig å peke på hva som kan være grunnen til dette. Der er flere gårder med dyrkamark som gjødsles og der er mange hytter og et skitrekk. I mange år er det blitt gravd i området, både bønder som har dyrka og drenert jordene, hyttetomter med tilhørende veier, skitrekk med bygninger og planering/grøfting i skianlegget og nå siste åra med Statnett sin nye vei inn til trafostasjonen ved Nakkenakken. Alle har bidratt med slam og næringsstoffer til Videtjørn.

Om en skal foreslå noen tiltak videre, må det trolig til en prøvetaking av vannkvalitet over noen år for å se på om forurensing kan være forklaringen til at bestanden har gått så

dramatisk tilbake. Så må en gjøre tiltak ut ifra det en finner ut med vannprøver. Det foreslås å ta vannprøver en gang i måneden fra mai til november, 7 prøver pr år. Første år tas det prøver ved utløp Videtjørn. Om det viser seg at prøver er forurenset, bør en utvide søket og ta prøver ved innløpsbekker inn til Videtjørn for å prøve å lokalisere forurensningskilden.

I Ørsta kommune er det bare kjent to andre elver med elvemusling. Disse ligger i samme området som Videtjørn elva. (se fig 4).

Bjørdalselva: 2 km fra Videtjørn. Her er det bare rester av en opprinnelig bestand av usikkert antall. For mange år siden ble nederste del av elva retta ut og plastra, og i dag er det bare i øverste del som er igjen en mindre bestand. I 1993 ble det sett noen hundre individ, uten at det ble gjort noe forsøk på å tallfeste bestanden.

Åmdalselva: 5 km fra Videtjørn. Her er det en lang strekning med elvemusling og vi antar at bestanden fortsatt er den i Ørsta kommune som er minst påvirket av menneskelig aktivitet. I 1993 ble det talt 600 individer pr kvadratmeter på de tetteste partia. Lokale folk forteller at det er mindre elvemusling enn «før». Dette samsvarer med hva vi ser når vi har gjort noen punktregistreringer i elva senere år.

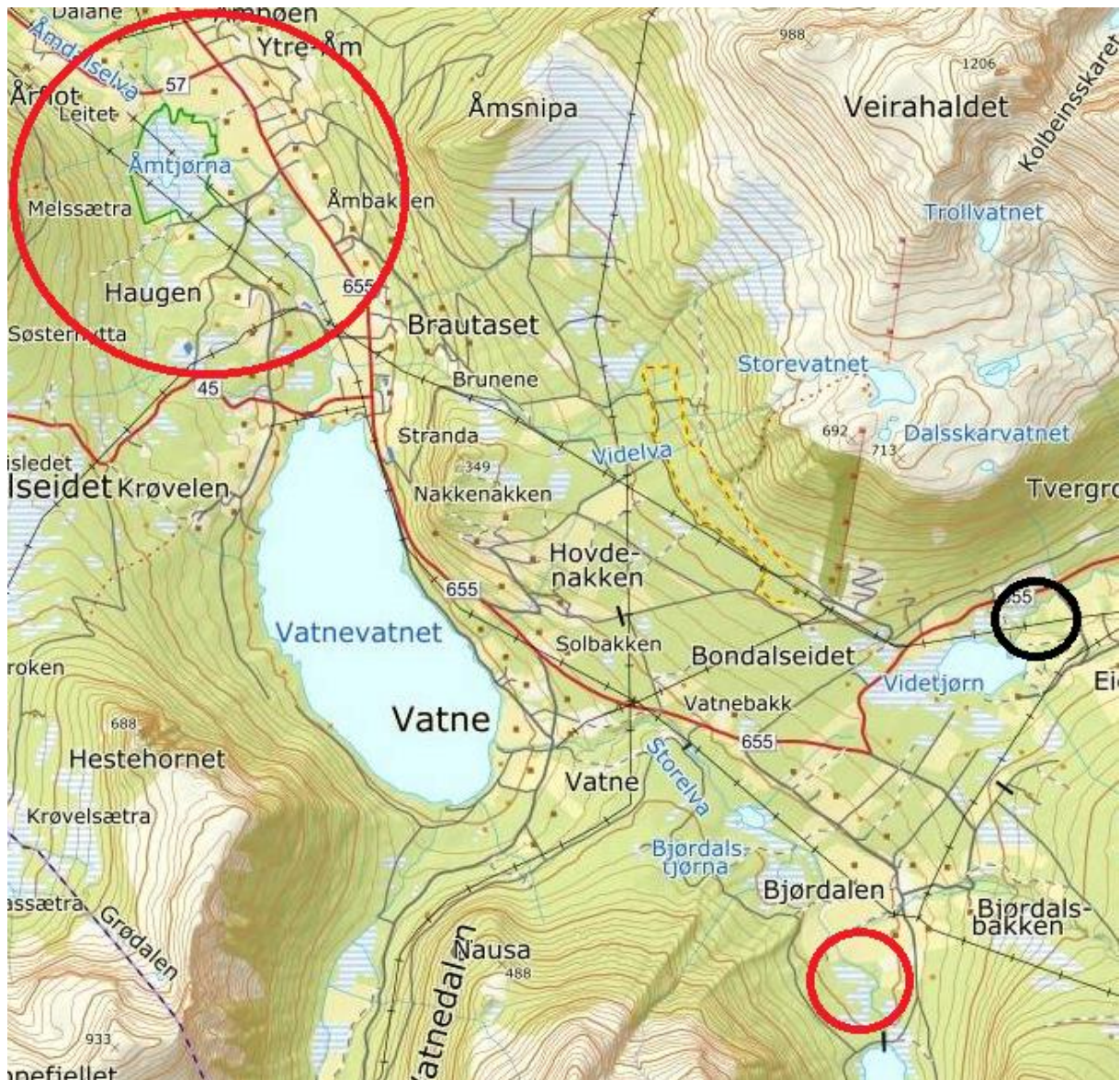

Fig 4 viser Videtjørn elva med svart sirkel, Bjørdalselva og Åmdalselva med røde sirkler.

Fig 5 viser nedstrøms broa der tellingen startet. Her ble det for få år siden gravd for å legge nye rør gjennom veien, derfor er steiner uten mosedekke. Bildet er tatt med for å vise hvor brun bunnen av elva var under tellingen.

Tre vedlegg: Telling fra 1993 og fra 2000.